

עברית מן העבר

שאלות ותשובות בעת מלחמה

איך נשמעה העברית החדשה בפי ראשוני דובריה בתחילת המאה העשרים? איך הם דיברו באמת? איך נשמעו כאשר שיחקו בהפסקה? באילו מילים השתמשו כאשר קנו במכולת? עד כמה הייתה העברית שבפיהם דומה לעברית שלנו?

האם יש מילה לתאר את אירועי שבעה באוקטובר? איך אומרים חלל בנקבה? איך נאמר שבעה ברבים? שובו בשלום או שובו לשלום? מה מקור הצירוף פדויי שבי?

מדור תחיית העברית באקדמיה ללשון העברית מעוניין להציל ולחקור את הטקסטים הראשונים של העברית המתחדשת.

האירועים הקשים של המלחמה המתחוללת בחצי השנה האחרונה מעוררים גם שאלות הקשורות בשפה. אספנו ממערכת הפניות שלנו כמה מן השאלות הבולטות שהגיעו לאקדמיה ולצידן תשובותינו, שיכולות לעזור גם לאחרים. **לעיון בעמוד המיוחד**

אם יש ברשותכם מכתבים, יומנים, מחברות ומסמכים עבריים אחרים כתובים עברית בעלי אופי של כתיבה אישית מסוף המאה התשע-עשרה ועד 1930, נודה לכם מאוד אם תיאתו להעמיד אותם או את סריקתם לרשות האקדמיה.

מחכים לכם בבית – 133 נשים, גברים, ילדים, קשישים וצעירים שנחטפו לעזה עדיין נמצאים בשבי – כל אחד מהם הוא עולם ומלואו, לכל אחד מהם יש שם, ולכל שם יש משמעות. **לעיון במיזם ההזדהות**

לכל הפרטים ולשליחה

ביום שלישי בשעה 19:00: הרצאה מקוונת לחג הפסח

במסגרת סדרת המפגשים המקוונים שלנו בימי מלחמת "חרבות ברזל" ולקראת חג הפסח אנו מזמינים אתכם להרצאה מקוונת ("זום") של ד"ר יהושע גרנט: 'לך לשלום גשם, בוא בשלום טל': פיוטי טל לחג הפסח – מגניזת קהיר להגדת קיבוץ בארי

מה הם פיוטי הטל? פיוטים אלו – המצינים את המעבר מעונת הגשמים אל עונת הקיץ – נועדו להשתלב בתפילת חג הפסח. פיוטי הטל הקדומים ביותר התחברו בארץ ישראל בשלהי העת העתיקה. חלקם נקלטו בסדרי התפילה של קהילות ישראל ונאמרים עד היום בבתי הכנסת, וחלקם השתמרו רק בכתבי יד עתיקים ששרדו בגניזת קהיר.

בהרצאה נענה על השאלות האלה: כיצד מצוינים ומצוירים חילופי העונות בפיוטים אלו? כיצד משתקפת בהם זיקתם של הפייטנים וקהילותיהם לטבע, לחקלאות וללשון העברית? ואיך מצאו פיוטי טל את דרכם ממחזורים ומכתבי יד עתיקים אל הגדות הקיבוצים, ובהן הגדת קיבוץ בארי?

לפרטים נוספים ולקישור להרצאה

אומן ואומן

אירוע מיוחד בבית האקדמיה ליום הזיכרון לשואה ולגבורה

האקדמיה ללשון העברית מזמינה את הציבור לערב מיוחד לציון יום הזיכרון לשואה ולגבורה.

בתוכנית:

כרטיס הצלה עברי – הרצאה על החינוך העברי באירופה עד מלחמת העולם השנייה. בהרצאה נתוודע למערכת החינוך העברי השוקקת שפעלה באירופה בין מלחמות העולם. (את ההרצאה תלווה תצוגת ספרי לימוד מקוריים מאוסף האקדמיה ללשון העברית.)

סדנת כתיבה: "אותיות פורחות באוויר" – נתכנס כדי לכאוב ולכתוב בהשראת מגוון טקסטים משלהי ימי הבית הראשון ועד חורבן יהדות אירופה. נחבר את האותיות וננסה למצוא מילים במקומות שבהם האלם גדול – אז כמו היום.

אפשר לקנות כרטיסים להרצאה בלבד או להרצאה ולסדנת הכתיבה יחד.

שימו לב: מספר המקומות מוגבל.
לפרטים נוספים ולרכישת כרטיסים

אמצו ביטוי – לקמן ולהלן

המילים **אָמֵן** (ההגייה: אֹמֵן) ו**אָמֵן** הן ביסודן אותה מילה. מקורן במילה האכדית ummah שפירושה בעל מלאכה מנוסה וגם אדם העוסק במלאכת מחשבת. בתנ"ך המילה באה פעם אחת וניקודה **אָמֵן**: "חמוקי ורכיך כמו חלאים מעשה ידי אָמֵן" (שיר השירים ז, ב). בכמה מנוסחי הדפוסים של התנ"ך היא מנוקדת בחטף קמץ: **אָמֵן**. בלשון חכמים רגילה יותר הצורה **אָמֵן** באותה משמעות.

העברית החדשה ניצלה את קיומן של שתי הצורות העתיקות כדי להבחין בין המשמעויות: **אומן** הוא 'בעל מלאכה', 'מומחה במלאכתו', ו**אומן** הוא artist – 'יוצר', כגון צייר, פסל, מוזיקאי, שחקן וסופר.

לפי כללי הכתיב המלא החדשים, שתי המילים נכתבות בווי"ו – אומן, וכך גם אומנות. ההגייה "אמן", "אמנות" (בתנועת a באל"ף) היא הגייה משובשת.

הביטוי הארמי **לקמן** מובנו 'לפנינו', 'בהמשך (הדברים)'.
 ביטוי זה משמש בעיקר בטקסטים רשמיים ועיוניים ורווח במיוחד במכתבים ובמסמכים משפטיים. למשל: "ועל סמך כל האמור למעלה לוקח לו מדרש הלשון הרשות להציע ההצעות של**לקמן**...". מקורה של המילה **לקמן** בארמית: 'קמן' היא מילת היחס **קמי** 'לפני', בנטיית המדברים הן, כלומר **לפנינו**.

גם הביטוי **להלן** משמש בימינו במשמעות 'אחר כך', 'בהמשך (הדברים)': "**להלן** מובאים כללי יסוד בתורת הניקוד".
 לדעת רוב החוקרים **להלן** אינה אלא ה**לָאָה** המקראית, ואולם לא מן הנמנע כי 'להלן' נשאלה מן הארמית: להל (או להלא) הארמית (במובן ה**לָאָה**) בתוספת הנו".

להרחבה על **לקמן** ו**להלן** ועל הצירופים כ**דלקמן** וכ**דלהלן**

[להרחבה](#)

[להרחבה על לקמן ולהלן ועל הצירופים כדלקמן וכדלהלן](#)

[תמיכה באקדמיה](#)

[שאלה בעברית](#)

[חנות הספרים](#)

אם נתקלתם בבעיות תצוגה לחצו כאן לצפייה בדפדפן

להצטרפות לרשימת התפוצה לחצו כאן | להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | תמיכה באקדמיה | [Subscribe to English Newsletter](#)
 האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401

